

TINERI MUZICIENII

Ştefan
Ruha
de
J.-V. P. și A. BENKÖ

Stefan Ruha este unul dintre cei mai înzestrați violonisti ridicăți în condițiile noi de promovare a tinerelor noastre talente.

Născut într-o familie numeroasă și săracă (în casa părintească erau șase frați), Ştefan Ruha nu a avut o copilărie prea usoară. Tatăl său a deslușit însă, de timpuriu, darurile micului Ştefan pentru muzică și din puținul pe care îl cunoștea (el însuși cînta la vioară) a început să-i arate și copilului cînd acesta era numai de cinci ani. Ştefan Ruha a îndrăgit instrumentul făcînd neconitenit progrese. Faptul că un copil talentat deprinde, din cea mai fragedă vîrstă, cîntul la un instrument, are o mare importanță pentru evoluția sa artistică. Acest lucru s-a vădit ulterior cu prisosință. Ruha a dobîndit o deosebită agilitate în minuirea instrumentului, și-a format urechea muzicală.

În anii care au urmat Eliberării, a fost primit la Școala de muzică din Cluj, unde a început să studieze organizat, sub îndrumarea profesorei Paula Kouba.

Distingîndu-se datorită însușirilor sale, el este primit la Conservatorul „Gh. Dima“ din Cluj în clasa de vioară a profesorului Francisc Balogh, cu care a studiat pînă la absolvînță. Ușurința și siguranța cu care cînta, facilitatea de a citi o partitură au făcut ca el să fie angajat, încă de pe băncile Conservatorului, violonist în orchestra Operei Maghiare; în scurt timp, el a ajuns în fruntea orchestrei, concert maestrul al acesteia — funcție pe care a detinut-o din 1949 pînă în 1957, cînd a trecut la orchestra Filarmonicii din Cluj. Dar Ruha a atras atenția tuturor asupra sa cu prilejul Concursului Național și al Festivalului Internațional al Tineretului și Studenților din 1953, de la București. Atunci el a apărut ca un element de mare viitor.

Anii care au urmat au însemnat, într-adevăr, o continuă ascensiune a tînărului violonist, o afirmare a sa atât pe plan național cât și internațional.

În 1958 Ştefan Ruha a participat la Concursul Internațional Ceaikovski de la Moscova, repurtînd un succes de seamă, Premiul al III-lea, clasîndu-se imediat după violoniștii sovietici Valeri Klimov și Victor Picaizen. David Oistrach a avut cu acest prilej cuvinte de laudă și încurajare, pentru Ruha.

În urma acestei izbinzi, el a concertat la Moscova, Odesa, Harkov, Chișinău, bucurîndu-se pretutindeni de o caldă primire din partea publicului, fiind apreciat și în cercurile muzicale. O doavadă o constituie și faptul că în Uniunea Sovietică i-sau imprimat, cu acest prilej, cîteva din piesele cîntate (Sonata în sol minor de Haendel, Ciacona de Vitali, Poloneza în la major de Wieniawski, Scherzo și Meditație de Ceaikovski). Ulterior, Ruha a înregistrat și la noi, Concertul în re major pentru vioară și orchestră de Ceaikovski.

Întrors de la Moscova, violonistul nu se culcă pe lauri ci cîștigați ci studiază cu și mai multă ardoare, pregătindu-se în vederea Concursului internațional „George Enescu“. În toamna aceluiași an el repurtează un nou succes de răsunet, obținînd

La Concursul „Ceaikovski“, Moscova, 1958

de data aceasta, alături de violonistul sovietic Solomon Snitkovski, Premiul I.

Aceste confruntări internaționale, emulația pe care i-au stîrnit-o audierea celorlați participanți și ca o consecință cunoașterea stilului lor de muncă și interpretare, au exercitat o binefăcătoare înînîruire și asupra lui Ştefan Ruha, lărgîndu-i mult orizontul artistic.

În același an el este numit solist al Filarmonicii din Cluj, ceea ce i-a prilejuit noi posibilități de dezvoltare a violonisticicei. Ruha dă concerte împreună cu cele mai de seamă orchestre simfonice ale țării, precum și recitaluri, a căror pregătire i-a adus în chip neîndoios imbogățirea mijloacelor de expresie.

Ruha a pregătit cu asiduitate programul cerut de Concursul Internațional Marguerite Long-Jacques Thibaud, competiție la care, prezentîndu-se în 1959,

reuşeşte să se claseze cu succes, obținând Premiul al II-lea. Între timp el a întreprins o seamă de turnee în străinătate. Astfel în 1958 a concertat împreună cu Filarmonica „George Enescu” în Uniunea Sovietică, la Moscova, Leningrad, Kiev și Odesa. Un an mai târziu el a dat concerte în R.D. Germană, R.P. Bulgaria, iar anul acesta a concertat în R.P. Ungaria și în R. Cehoslovacă, fiind programat în cadrul Festivalului Internațional „Primăvara la Praga”. Acestea sunt, în linii mari, etapele pe care le-a trecut în cariera artistică.

Care sunt caracteristicile violonisticei lui Stefan Ruha? În primul rînd o mare ușurință a execuției. Cele mai exigente probleme de tehnică sunt rezolvate de violonist cu o ușurință și suplete care uimesc. Piese de virtuozitate deosebit de dificile — Capricii de Paganini, Polonezele de Wieniawski și Sonatele de Ysaye, Capriciul de Mostras etc. etc. sunt executate de Ruha fără efort aparent; violonistul pare să cinte aşa cum respiră. Tonul său este curat, intonația justă, frazarea sa este suplă și frumos cizelată, discursul muzical desfășurîndu-se în chip firesc.

Ruha dispune de un repertoriu bogat: concerte de vioară și sonate de Mozart, Beethoven, Mendelssohn-Bartholdy, Brahms, Vivaldi, Tartini, Veracini, Ceaikovski, St-Saëns, Taneev, Prokofiev, Bartok, Shostakovic etc. El a prezentat în primă audiție și lucrări concertante de Eugen Cuceanu și Wilhelm Demian.

Manifestările sale în țară și peste hotare au întrunit aprecieri dintre cele mai favorabile. Astfel, personalități de frunte ale muzicii sovietice ca Aram Haciaturian, au scris despre Ruha, cu prilejul concursului Ceaikovski, că „este un adevărat maestru al arcușului, un virtuoz și un mare artist. Trăsătura caracteristică a talentului său este, atunci cind cintă, o sonoritate fină”. Cu același prilej, violonista Galina Barinova (membră în juriul concursului) făcea următoarele aprecieri: „Violonist foarte înzestrat ale cărui posibilități tehnice par într-adevăr

Cu prilejul decernării Premiului I la Concursul „George Enescu” 1958

nelimitate și a cărui virtuozitate are strălucirea și ușurința proprie maeștrilor de clasă internațională.”

Cronicarul nostru Alfred Hoffman, nota, la rîndul său: „Iată un adevărat violonist. Tonul e cald și de bună calitate, virtuozitatea lui firească apare perfect încadrată stilului”.

Cronicile apărute în presa maghiară au relevat de asemenea insușirile remarcabile ale lui Ruha: „Pe lîngă piesele de concert de efect, el găsește tonul cuprinzător pentru tălmăcirea muzicii cele mai adîncite și de calitate superioară...” (Andrei Pernye) iar Stefan Peterfi afirmă că „fără exagerare se poate spune că în stagiunea 1959—1960 una din surprizele cele mai plăcute a fost debutul artistului — violonist Stefan Ruha”.

Interpretarea pe care Stefan Ruha o dă muzicii este, neîndoios, aceea a unui virtuoz al viorii. Și fapt este că atenția sa a fost îndreptată îndeosebi către piese în care bravura execuției se află pe primul plan.

Strălucirea cu care redă, de pildă, concertul de Mendelssohn-Bartholdy sau Concertul (în re major) de Mozart, este a unui virtuoz de mare clasă. Ruha are acel brio al execuției care atrage și cucerește pe ascultător. El nu trebuie să negligeze însă adevărul că virtuozitatea reprezintă numai una din fațetele violonisticei și că unui interpret i se cere ca, plecind de la această stăpinire superioară a meșteșugului, să dezvăluie ascultătorului cuprinsul de emoții și idei al muzicii pe care o infățișează.

Ruha se află tocmai la acest moment al carierei sale artistice cînd trebuie să își îndrepte atenția către aprofundarea și exprimarea în chip cît mai puternic și mai convingător a conținutului muzicii — poziție pentru care militează cultura noastră nouă, socialistă. În această privință exemplul unor maeștri de renume universal în frunte cu David Oistrach trebuie să stea și în fața lui Stefan Ruha. O atenție deosebită se cuvine a da și repertoriului. Se constată că muzica lui Bach, atât de importantă pentru formarea ginditii artistice de adîncime, lipsește din repertoriul lui Ruha. Și cu părere de rău trebuie să arătăm, de asemenea, că muzica românească ocupă un loc prea mic în preocupările sale de program. Or, tocmai de la un violonist ca Ruha, cu nenumărate manifestări în țară și peste hotare, se așteaptă prezentarea într-o cît mai frumoasă lumină a creației contemporane românești.

Oricît de absorbantă ar fi munca sa artistică, Ruha este dator să-și îmbogățească, pe de altă parte, necontenit, cunoștințele în domeniul muzicii, să aprofundeze conținutul emoțional al lucrărilor și stilul specific în care ele se cer redată, să cunoască chipul în care ea este interpretată de marii maeștri ai arcușului. El este chemat, de asemenea, să-și făurească o cultură generală cît mai vastă, mai bogată, ceea ce îl va ajuta enorm pe calea adîncirii operei de artă.

În chipul acesta va sui trepte mai înalte în cariera-i artistică ce se anunță atât de frumoasă.